

De politiek – Jouw logboek

Ideeën voor de les

NOTES

Noot 01 Logboek opgesteld door bpb – aangepast voor België

De uitgave voor Luxemburg is gebaseerd op de vierde editie van het *Carnet de bord – Politique* (2019), opgesteld door het Duitse federaal agentschap voor burgerschapseducatie [Bundeszentrale für politische Bildung / bpb]. De inhoud van deze bundel werd aangepast aan de Belgische situatie. Aan de onderwerpen, de basisconcepten en de methodes is niets veranderd. Het was de bedoeling om een logboek te kunnen aanbieden voor België in het Frans en in het Nederlands. De auteurs van het oorspronkelijke logboek zijn Prof. Dr. Anja Besand en Prof. Dr. Mark Arenhövel. De aanpassingen zijn het resultaat van een samenwerking tussen de Fondation Zentrum für politisch Bildung (ZpB), de Service de coordination de la Recherche et de l'Innovation pédagogiques et technologiques (SCRIPT) en het BELvue Museum te Brussel.

Noot 02 De ideeën achter het concept van *De politiek – Jouw logboek*

De politiek – Jouw logboek wil de leerlingen helpen om zelf de politieke thema's uit hun omgeving te ontdekken. Het logboek is bedoeld om gedifferentieerde leerprocessen op gang te brengen die door de leerlingen zelf worden bepaald en is dus minder goed geschikt voor leersituaties onder leiding van een leerkracht, waarbij alle leerlingen op hetzelfde moment exact dezelfde oefening uitvoeren. De leerlingen moeten dit materiaal, indien mogelijk, zelfstandig leren kennen zodat ze zelf kunnen beslissen bij welke mogelijkheden en suggesties van het logboek zij langer willen blijven stilstaan. Daarnaast kunnen bepaalde opdrachten wel gericht worden gekozen en besproken in de klas. Vooral de voorbereidende oefeningen zijn geschikt om na te gaan hoe het staat met de kennis en de ideeën, en zijn dan ook heel nuttig om een beter inzicht te verwerven in nieuwe groepen van leerlingen, hun opvattingen en hun houding ten opzichte van politieke onderwerpen.

– Types van open leervormen

– Illustraties: Leitwerk

Noot 03 Doelgroepen - voor wie is dit logboek bestemd?

De politiek – Jouw logboek is ontworpen als open lesmateriaal en kan worden gebruikt in verschillende onderwijsvormen en -graden. De leerstof is zo ontwikkeld dat je ze zonder enige voorkennis kan gebruiken. Alle opdrachten kunnen minstens worden uitgevoerd vanaf het eerste middelbaar. Omdat het lesmateriaal vooral thema's aankaart door middel van interactieve suggesties, kan het logboek ook gebruikt worden door groepen die liever niet aan de hand van teksten kennis maken met leerstof, dus vooral leerlingen uit de opleidingen met arbeidsgerichte finaliteit. Bepaalde opdrachten zijn, als ze goed worden begeleid, ook toepasbaar in de basisschool. Aan de slag!

Noot 04 Wat kan ik doen met *De politiek – Jouw logboek*?

Het logboek is perfect in te zetten tijdens volgende momenten:

- actieve leermethodes
- individuele oefeningen, kennismaking met inhoud, spel
- weekplanning
- inventaris van kennis / diagnoses / introducties
- schooluitstappen
- werken met workshops of projectonderwijs

Het logboek is vooral bedoeld als een open en aantrekkelijk educatief middel. Je kan het logboek bijvoorbeeld bij een bijzondere gelegenheid aan leerlingen aanbieden, en observeren wat er gebeurt...

Noot 05 *De politiek – Jouw logboek* als middel voor actieve en participatieve onderwijsvorm

Differentiatie, actief en participatief onderwijs zijn aan de orde van de dag, want alle leerlingen zijn anders. Sommigen leerlingen leren heel snel, anderen hebben meer tijd nodig. De ene leerling heeft veel belangstelling voor politiek, de andere is maar matig geïnteresseerd. Als we naar de specifieke interesses van de leerlingen kijken, zien we dat ook die sterk variëren. Bij actief en participatief onderwijs kunnen de leerlingen niet alleen zelf hun leertempo bepalen, maar ook de onderwerpen en de insteek die hen aanspreken. Tot nu toe bestaan er maar heel weinig didactische leermiddelen die speciaal ontwikkeld werden om actief en participatief les te geven in de klas.

De politiek – Jouw logboek is anders. Het logboek is ontworpen om te worden gebruikt in het kader van actief en participatief onderwijs.

Het biedt de leerlingen de kans om zelfstandig te beslissen hoe ze politieke of maatschappelijke thema's willen benaderen. De institutionele aspecten van de politiek verdwijnen naar de achtergrond, want het is de bedoeling om de leerlingen te helpen zelf politieke thema's en actiemogelijkheden te verkennen in de omgeving waarin zij leven, kortom om de democratie als levensvorm te ontdekken en over te nemen.

Hoe kun je op een open manier lesgeven over een onderwerp zoals politiek / burgerschapseducatie / burgerschapseducatie / sociale wetenschappen? In elk geval zijn er te weinig lessen voor die onderwerpen. Is het mogelijk om de beperkte tijd voor deze lessen te gebruiken om te werken met open lesvoorstellen?

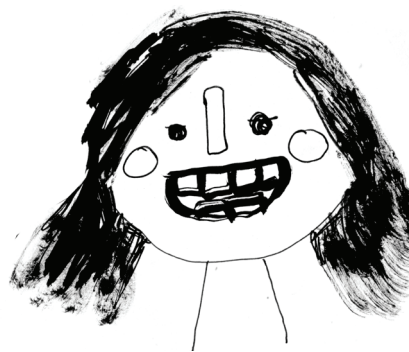
➔ Wij denken van wel en willen jullie graag enkele voorbeelden geven om dit logboek daarvoor te gebruiken:

– Variant A

Jean Molinari wilde dit logboek gebruiken in de eerste graad van het secundair onderwijs. Op dit moment geeft hij het vak maatschappijleer in een klas van het eerste jaar middelbaar onderwijs. De groep is nogal mak en toont niet echt veel interesse voor de lessen. Omdat Jean Molinari enkel dit vak geeft aan deze klas en hij de groep maar enkele uren per week ziet, is het hem nog niet gelukt om een warme band te smeden met de leerlingen. Daarom spreekt hij met de andere leerkrachten van die klas af dat de leerlingen mogen experimenteren met de opdrachten van het logboek tijdens de uren dat een leerkracht vervangen moet worden. Jean Molinari deelt het logboek uit aan de leerlingen en zegt hen: "Ieder van jullie heeft tot aan de volgende vakantie de tijd om twaalf opdrachten naar keuze te kiezen uit *De politiek – Jouw logboek* en daarmee aan de slag te gaan. Jullie mogen dit werk thuis doen of op school tijdens de uren waarop jullie leerkrachten zich moeten laten vervangen. Ik heb dit besproken met de andere leerkrachten, zij weten dat jullie werk hebben gekregen voor tijdens die uren. Let er bij de keuze van jullie opdrachten op dat minstens drie daarvan buiten de school moeten worden opgelost en dat er minstens drie bij zijn die vermeld staan als voorstellen voor discussie (Opmerking: het gaat vooral om de pagina's met het symbool van de tekstballon: 03, 09, 11, 19, 28, 38, 41, 42). Om die opdrachten uit te voeren, kies je teamgenoten uit onder je klaskameraden. Voor de vakantie zal ik jullie logboeken weer inzamelen."

– Variant B

Angélique Marques kwam het logboek toevallig op het spoor en wil het gebruiken in de klas. Ze geeft les in een vijfde jaar, waarvan ze ook klastitularis is. Zij wil samen met de leerlingen een aantal opdrachten uit het logboek maken. Daarom heeft zij veertien suggesties uitgekozen, gekopieerd en aan een waslijn in de klas gehangen. Bij het begin van de les stelt zij het materiaal voor aan de leerlingen en beschrijft ze de opdracht. Bekijk de steekkaarten in de volgorde dat ze aan de waslijn hangen en kies drie voorstellen waar je graag mee zou willen werken. Je mag vandaag al in de klas met deze opdracht beginnen, je zult wel merken dat je voor bepaalde taken ook naar buiten moet om je eigen waarnemingen neer te schrijven. Volgende week brengen jullie de ingevulde steekkaarten mee, kiezen we de leukste eruit en hangen we ze op in de klas.

– Variant C

Norbert Debakker geeft het vak Burgerschapseducatie in het vierde middelbaar. Hij gelooft niet in actief en participatief onderwijs, maar het logboek spreekt hem wel aan. Sommige activiteiten en opdrachten lijken hem complex en inspirerend en gebruikt hij als opstap naar de leerstof of als ondersteuning om zijn lessen voor te bereiden. Vooral de activiteit op pagina 43 valt in zijn smaak.

Het is tevens de reden waarom hij een project met zijn leerlingen op basis van wat daarin aan bod komt organiseert.

